

На основі проведеного дослідження можемо зробити висновок, що система маркетингу в зерновій галузі являє собою цілісну структуру, в якій взаємодіють суб'єкти, що здійснюють маркетингову діяльність пов'язану з менеджментом, плануванням, ціноутворенням, збутом зернової продукції та інформаційним забезпеченням суб'єктів ринку щодо дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку. Використовуючи інструменти класичного маркетингу відносно підприємств зернового підкомплексу регіону необхідно сформувати нову гнучку систему регіонального управління підкомплексом, що постійно адаптується до зовнішніх умов та розробити нові інструменти для пошуку шляхів стійкого регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Ганза І. В. Експортний потенціал вітчизняних підприємств АПК в дискурсі інтеграції до європейського ринку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 5. С.116-121.
2. Завгородній А. В. Принципи зовнішньоекономічної діяльності: національний та регіональний виміри. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 1. С. 85–93. URL: <http://ujae.org.ua/pryntsyryzovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti-natsionalni-ta-regionalni-vumiry/>
3. Скупський Р. М., Завгородній А. В. Перспективи зовнішньоекономічного вектору розвитку агропродовольчого сектору Причорноморського регіону. Причорноморські економічні студії. 2019. Випуск 47-1. Ч. 1. С. 30–34.
4. Тарасюк А.В. Особливості управління маркетинговою діяльністю аграрного підприємства України. Агросвіт. 2019. № 17. С. 70—78. DOI: 10.32702/2306"6792.2019.17.70

УДК 364.23:338.43:349.2

НЕТИПОВІ ФОРМИ ЗАЙНЯТОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Губіна Г.Л., канд. юрид. наук
e-mail: guanayleo@gmail.com

Одеський державний аграрний університет, Україна

У сьогоденності суб'єктам господарювання приватної форми власності, що спеціалізуються на сільському господарстві, дозволяється здійснювати найм працівників на постійній основі, але це передбачає постійні витрати на заробітну плату та податки з неї, коли навіть відсутня необхідність в даному фахівці, наприклад. І запроваджувати процес «звільнення-найм» не є вірним рішенням згідно вимог чинного законодавства України (наприклад, Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. № 295 (надалі – Порядок № 295); Порядок обміну інформацією про відомості, що

містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю, затверджений Постановою правління Пенсійного фонду України від 29.05.2017 р. № 11-1 (надалі – Порядок № 11-1)). Отже, однієї з проблем для розглядаємого суб'єкта господарювання є праця та питання пов'язані з нею. Це зумовлено, в першу чергу, сезонним характером робіт для більшості найманих робітників. Із аналізу національного законодавства України можна встановити, що спеціальні нормативно-правові акти з цього питання відсутні. Таким чином, врегулювання відбувається вітчизняною загальною законодавчою базою, пов'язаною з трудовими відносинами. Для обрання найбільш оптимальної форми зайнятості в сільському господарстві необхідно враховувати норми п. 5 Порядку № 295 та Порядку № 11-1 [1; 2]. Так, у вказаних нормативно-правових актах закріплені нетипові форми зайнятості в Україні, що контролюються відповідними центральними органами виконавчої влади (наприклад, тимчасова зайнятість, неповна зайнятість). На думку автора, їх можна застосовувати, якщо не має інших варіантів. У той же час є ще декілька нетипових форм зайнятості, що залишилися поза увагою Порядку № 295 та Порядку № 11-1. І, відповідно, їх необхідно проаналізувати з метою можливого застосування суб'єктами господарювання приватної форми власності, що спеціалізуються на сільському господарстві.

У Кодексі законів про працю України (надалі – КЗпПУ) з'явилися нові норми щодо нетипових форм зайнятості - гнучкий режим робочого часу, надомна робота та дистанційна робота (ст.ст. 60-601 КЗпПУ) [3]. Із аналізу цих норм, на наш погляд, вбачається, що жодна з них не придатна до застосування щодо найму робітників сільського господарства, бо вони безпосередньо пов'язані зі землею, тваринами тощо. А характерними такі форми зайнятості є для керівників та менеджерів (управителів), які працевлаштовані на постійні основі.

«Працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачено законодавством, колективним договором або угодою сторін» згідно п. 2 ст. 21 КЗпПУ [3]. Таким чином, «сумісництво — це виконання працівником, крім основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому самому чи іншому підприємстві (установі, організації) або в громадянина» [4]. На нашу думку, така нетипова форма зайнятості у сільському господарстві не є рішенням для робітників, бо високе фізичне навантаження особливо в період сезонних робіт буде мати негативний вплив на стан здоров'я самого робітника, так і на якість роботи на відповідальних йому ділянках. Стосовно суміщення професій (посад) для робітників сільського господарства, то воно є можливим у період відсутності сезонних робіт чи їх зменшення. Однак, стримуючим фактором є додаткові витрати у вигляді заробітної плати та податки з неї.

Деякі роботодавці застосовують іноземний досвід щодо нетипових форм зайнятості. До найбільш поширених відносять фриланс, лізингова праця та аутсорсинг.

Поняття «фриланс» не має законодавчого закріплення в Україні. Однак, у листі Міністерства праці та соціальної політики України від 15.05.2008 р. № 105/13/116-08 зазначено, що це «віддалена робота за допомогою мережі Інтернет» [5]. І здійснює її фрилансер, тобто «вільний працівник (самозайнята особа); позаштатний працівник, що виконує разове замовлення або тимчасову роботу без зарахування до штату підприємства (компанії)» [5]. А «самозайнята особа - платник податку, який є фізичною особою - підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності» (п.п. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України) [6]. Вбачається, що за своєю суттю фриланс не може бути застосований для робітників у сільському господарстві. Однак, якщо суб'єкт господарювання замість укладення трудового договору звернеться до послуг чи робіт фізичної особи – підприємця у вивчаємому напрямку, то останній найчастіше не є платником податку на додану вартість.

Лізингова праця – один із видів господарської діяльності, який передбачає можливість надання суб'єкту господарювання в аналізуємому напрямку взагалі не мати найманих сезонних працівників та використовувати орендований персонал згідно потреб. На думку автора, недоліками тут є ціна договору, бо актуальність даної проблеми постала для більшості розглядаємих суб'єктів господарювання, та ймовірність комерційного шпигунства з боку орендованого персоналу. Проте, від останнього взагалі незастрахований жоден суб'єкт господарювання при всілякому працевлаштуванні чи залученні додаткових працівників.

«Аутсорсинг - угода, згідно з якою замовник доручає підряднику виконати певні завдання, зокрема, частину виробничого процесу або повний виробничий процес, надання послуг щодо підбирання персоналу допоміжні функції» [7]. Аутсорсинг дуже схожий з лізингом праці, але відмінність між ними в тому, що тут вже укладається договір на отримання послуг.

Суб'єкти господарювання приватної форми власності, що займаються сільським господарством, не можуть застосовувати існуючі нетипові форми зайнятості. Таке бачення зумовлено тим, що або економічно не вигідно, або чинне українське законодавство містить норми щодо їх контролю, або не підходить із-за своєї сутності. Таким чином, суб'єкти господарювання у розглядаємому аспекті позбавлені зараз усіляких варіантів і, відповідно, розв'язувати таку проблему потрібно іншими шляхами. Наприклад, або здійснювати декілька напрямків господарської діяльності згідно Національному класифікатору України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010», в тому числі без залежності від сезону, або зміна їх, або залучення іноземних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. № 295: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2017-%D0%BF#Text>.
2. Порядок обміну інформацією про відомості, що містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю: Постанова правління Пенсійного фонду України від 29.05.2017 р. № 11-1: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0776-17#Text>.
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
4. Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 16.01.2003 р. № 06/2-4/6: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-4_6203-03#Text.
5. Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 15.05.2008 р. № 105/13/116-08: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN43309.html.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010»: Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Законодавство України. – Режим доступу до док. : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>.

УДК 633.12.631.559:633.12

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ГРЕЧКИ

Дмитришак М.Я., канд. с.-г. наук, доцент

e-mail: dmykryshak@ukr.net

Колісник І., здобувач вищої освіти

Котко І., здобувач вищої освіти

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України, Україна*

В Україні гречка належить до основних, стратегічно важливих круп'яних культур. Проте, як стверджують провідні експерти аграрного ринку, ситуація із забезпеченням населення крупою цієї культури в останні роки тільки погіршується. Українська гречка поступово втрачає позиції, які зайняла ще 5-6 років тому, а держава із імпортера перейшла в ранг експортера, що робить